

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Arkiv- og Museumsforeningen for Helsingør Kommune

»De syv sogne«

4.1987

Lokalhistoriske Informationer for Helsingør Kommune

FORSIDEN

I en artikel inde i bladet omtales flere af de genrer, som billedpostkort opdeles i. "Julekortet" satte vi imidlertid på forsiden og synes derfor det er rimeligt at knytte et par bemærkninger til genren her:

Typisk for danske julekort er, at motiverne sjældent har ret meget med den kristne jul at gøre. De er derimod ofte let humoristiske situationer med nisser og dyr eller den glade lille kernefamilie omkring juletræet.

Tidsskriftet De syv Sogne -
Lokalhistoriske Informationer for Helsingø Kommune

ISSN 0902-2384

Sats: ALL AE-330

Tryk: H.K.L.A-tryk

Papir: 80 g offset 101

Omslag: Layout Karen Jeppesen

Tilrettelæggelse og redaktion: Anders Friedrichsen
og Birthe Skovholm

© 1987 Arkiv- og Museumsforeningen for Helsingø Kommune
Helsingø Kommunes Lokalhistoriske Arkiv

- et aktivt lokalhistorisk år

af Anders Friedrichsen

Så er der atter gået et år!

Vi kan med glæde konstatere, at 1987 har været et givtigt år for lokalhistorien og den historiske bevidsthed.

Arkivet har modtaget mere end 150 indleveringer i løbet af året, og antallet af såvel personlige som telefoniske henvendelser har været stærkt stigende.

Vore frivillige hjælpere har i 1987 ydet en stor indsats. Arkivarbejdsgrupperne har holdt i alt 18 møder, hvor der er blevet bestemt tid, sted, personer og andre oplysninger på vore mange gamle fotos, ligesom talrige arkivfonde er blevet oprettet med efterfølgende registrering og arkivering. Museumsarbejdsgruppen har været i gang næsten hver tirsdag formiddag hele året og takket være dette arbejde er der nu skabt system og orden på museumssiden.

Laugø Smedie og de tre gamle smede fra Metal har haft en stor sæson med mere end 2500 gæster.

Vi kan også glæde os over, at Ramløse Mølleforenings utrættelige bestyrelse har haft en god "møllesæson" med 4000 gæster på mølledagene.

Arkivet og museerne takker alle, der har medvirket til årets gode resultat og ønsker en god jul samt et godt nytår.

- noget om GAMLE POSTKORT

af Birthe Skovholm

De første postkort blev fremstillet i Østrig i 1869, og lige fra begyndelsen var der stærk interesse for "korrespondancekortene", som de blev kaldt. Da de året efter kom på mode i Tyskland, blev der den første dag, de var til salg i Berlin, afsat mere end 45.000, og under den tysk-franske krig (1870-1871) blev der sendt omkring 10 millioner postkort alene fra de tyske soldater. Via postkortene kunne soldaterne nemt og hurtigt meddele familien, at de stadig var i live, og efterhånden som krigen skred frem, kunne der købes kort med trykte meddelelser, der blot skulle underskrives.

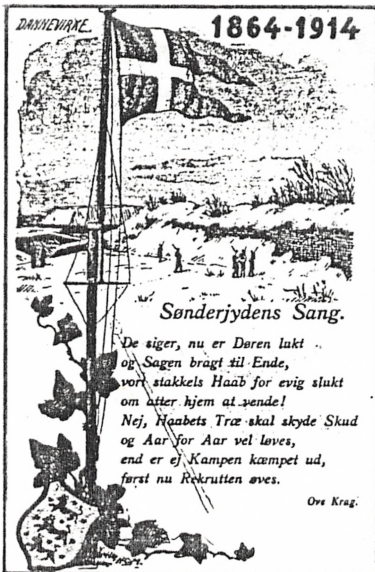
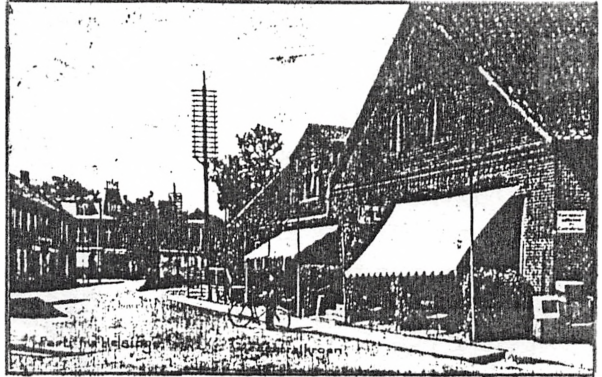
De øvrige europæiske lande tog hurtigt ideen med postkortene op, og i Danmark blev de tilladt i 1871. Fra 1875 blev postkort tilladt som international postforsendelse, og flere lande satte taksten ned fra hel til halv brevtakst.

Til midten af 1890'erne var det kun tilladt at benytte postvæsnets officielle postkort uden illustrationer. Forsiden var til modtagerens navn og adresse, mens der på bagsiden kunne stå en kort besked. Der gik imidlertid ikke lang tid, før opfindsomme folk begyndte trykke og fremstille kort med motiver, og i Tyskland blev fremstilling af billedpostkort en hel industri. Tyske postkort blev en meget stor eksportartikel, og det blev højeste mode at samle på postkort i særlige postkortalbums.

Billedpostkortene kan inddeles i flere forskellige genrer, hvoraf den topografiske afdeling er langt den største, og gennemser man lokalarkivets billedsamling, udgør de topografiske kort da også langt hovedparten af de bevarede postkort.

Topografiske kort

er med til at give os et billede af, hvordan der har set ud, hvor gamle huse er blevet erstattet af fx nye forretningsejendomme. Det er ikke så lidt, der er forandret i bybilledet, når man ser kortet fra 1911.

Nationale kort

En anden genre er kort med nationale motiver, der afspejler den politiske kamp om Sønderjylland. Disse kort kom frem i begyndelsen af 1900-tallet og var især populære op til Genforerings-afstemningen i 1920. Det danske flag er det stærkeste af symbolerne og vises i såvel med- som modvind. Der er også i denne genre gengivelser af valgplakaterne, endvidere et stort antal, der viser praktisk taget hver eneste grænseovergang, ligesom Dybbøl Mølle, Istedløven og Modersmålstatuen var foretrukne motiver.

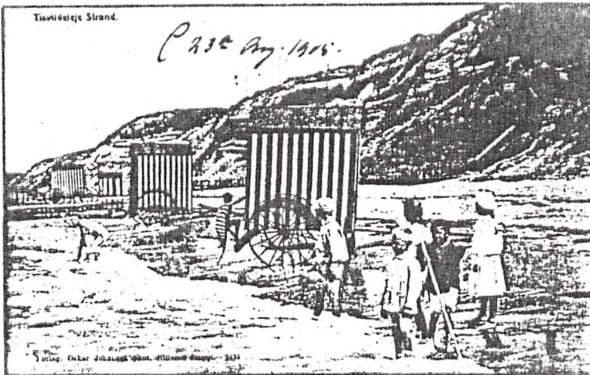
"Drømmepiger"

har også været et yndet motiv på postkort. De unge, smukke piger ses ofte med kunstfærdige frisurer og/eller hatte, hovedet på skrå og med drømmende øjne, og hvis det oprindelige fotografi ikke var tilfredsstillende blev det retoucheret - ofte temmeligt kraftigt. I gruppen "børnepostkort" finder man billeder af et eller flere "drømmebørn", der gengives som uskyldsrene englebørn, ofte med flere træk fælles med "drømmepigerne".

"Badepiger"

Her i vort område har postkort med badepiger og andre strandgæster meget naturligt været vidt udbredt, og i tilgift får man ofte badhoteller, badehuse og andre nu forsvundne bygninger med på billedet.

Afslutning på MUSEUMS-PROJEKTET

af Birthe Skovholm

Museumsprojektet, der nu har varet siden 1. juni, er først og fremmest resulteret i registrering af samtlige museumsgenstande på Helsing Kommunes Lokalhistoriske Arkiv, og vi er nu nået op på 1.043 genstande.

For at få et overblik over museumssamlingen, er genstandene blevet delt op i 4 kategorier, nemlig en pædagogisk studiesamling der omfatter alle genstande, der bruges i de arbejdende museer, Laugø Smedie og Ramløse Mølle, samt hører til bødker- og kobbersmedeværkstederne.

Til studiesamlingen knyttes en museumssamling, der består af de genstande, der ikke kan/må bruges i de arbejdende museer.

Den tredje kategori af museumsgenstande, lokalsamlingen, er de genstande, der ikke knytter sig til de arbejdende museer, og som heller ikke indgår i den fjerde kategori, "fremmede" museumsgenstande, nemlig genstande, der sendes videre til andre museer.

Lokalsamlingen skal gøres så lille som muligt, idet den på længere sigt kan blive dyr, først og fremmest i konserveringsudgifter. Den kan imidlertid ikke helt undgås, idet arkivet har genstande, der skal forblive i kommunen efter givers ønske, og endelig er der i årenes løb indkommet flere ting, der ikke har interesse for specialmuseerne. Det er imidlertid meningen, at museerne skal have tilsendt en oversigt over "lokalsamlingen", så de selv kan vurdere, om der heri er effekter, der passer ind i netop deres samlinger.

Endelig er der en rapport under udfærdigelse, der skal være en hjælp for andre lokalhistoriske arkiver i, hvordan de tackler problemet med museumsgenstande på lokalarkivet.

I sidste nummer af Syv Sogne fortalte Inger Troelsen om GAMLE ØRBYERE, en samling erindringer, som tidligere højskolelærer ved Hadsten Højskole, Jørgen L. Christensen, havde nedskrevet kort før sin død i 1941. Han var født på Maglebjerggaard i Ørby i 1876 og beretter i det håndskrevne stilehæfte levende og optaget om livet på landet for mere end 100 år siden - her et uddrag om

LARS PETERS JUL

Lars Peter Hansen ejede i ca. 40 år det lille husmandssted ved Laugø Bro og havde jord på begge sider af sogneskellet i Vejby og Helsingørskommuner. Fra 1875 til 1904 var han husmand på Maglebjerggaard og som sådan har jeg kendt ham fra min tidligste barndom.

- En udmærket orden havde han i sit kram, enten det så var i stald, lade eller mark. Nille havde knap så god orden inde, og dygtig til madlavning var hun nu ikke. Hun var heller ikke skrap til at hjælpe med det udvendige arbejde. Lars Peter Hansen arbejdede som sagt på Maglebjerggaard og var med allerede ved det første byggeri 1875.

- Han fik om vinteren kun 66 øre om dagen og om sommeren 1 kr. Den løn skulle han nu ikke tjene sig rig på, men det var driften af ejendommen og den strengt gennemførte sparsommelighed, der efterhånden gjorde ham til en velhavende mand.

Sit arbejde på gården passede han med samme pligtopfyldenhed, som hvis det havde været hans eget. Han sagde altid "vi" om gården og dens arbejde, og det lå ham meget på side, at vi ikke stod tilbage for naboerne. Det var ikke hver dag han arbejdede på gården, så der blev tid nok til at passe bedriften hjemme. Vi pløjede og harvede for ham og hentede tørv og kørte sæden ind. Derfor gjorde han så et vist antal arbejdsdage årlig. Det var morsomt at være på arbejde hos ham med hestene. Så gjorde Nelle sig alle anstrengelser med levemåden.

Juleaften var Lars Peter altid på gården og mange år også nytårs-aften. Nelle var ikke med. Selv da børnene kom ud, ville hun hellere sidde ene derhjemme en sådan aften. Ved 3½-tiden om eftermiddagen så man Lars Peter dukke op langs voldgrøften, der henne ved hans lod. Mange gange har jeg stået og spejdet efter ham, for når han kom synes jeg julen begyndte. Hans påklædning var søndagstøjet, og piben havde han altid tændt. Først skulle han ind og have en lille forfriskning, og så begyndte den højtidelige rensning under kreaturerne. Alt det gamle snavs skulle graves op mellem brostenene i stalden. I nogle år blev kvierne jaget ud, men så hændte det et år, at en ko faldt på den frosne jord og brækkede benet. Siden den tid kom de aldrig ud.

Mens der blev rensset under hestene blev de trukket ud een for een, mens deres bås blev rensset. Og til slut fik alle kreaturerne hellig-aftensfoder.

Vi gik så efter at have vasket os ind til det højtidelige måltid. Først en æbleskive, så medaften med sylte, ribbenssteg m.m., dernæst klipfisk og til slut risengrød. Jeg har tit siden undret mig over, at vi kunne fortære et så vældigt måltid, men det gik.

Jeg vil imidlertid i en anden forbindelse fortælle om min barndoms juleaften. Her er det kun Lars Peter, det drejer sig om. Han lagde megen vægt på, at det gik til, som det plejede, lige til de mindste enkeltheder, Når han kom ind skulle min far sidde i lænestolen ved kakkelovnen. Sad han der ikke et år, var det ligesom et afbræg i festen. Efter julemåltidet spillede vi jo gerne 11½ eller Fattigmands Firkort, og Lars Peter var meget bange for at tabe, og meget glad når han vandt nogle ører. Når vi ved 9-tiden havde indtaget aftenens andet måltid, gik han hjem, og idet han befandt sig i døren mellem dagligstuen og sovekammeret, sagde han: Godnat, og en glædelig jul! Altid på samme sted og på samme måde. Skønt han var en ret velstående mand, fik han sin "Julekage", et sigtebrød, ligesom de øvrige folk på gården.

Kulsvierlandet

KULSVIERLANDET - en bog om kulsviere og milebrænding i Nordsjælland - gennemillustreret og med meget flotte træsnit af Anne Marie Mejlholm.

Bogen er endnu et resultat af Kulsvierprojektet, der er blevet gennemført i et tæt samarbejde mellem forskellige foreninger og institutioner i Nordsjælland, og som hidtil har medført både udstillinger og amatørteater.

KULSVIERLANDET består af 19 artikler, der fremstiller kulsviernes liv og arbejde ved milerne, skovenes udnyttelse helt tilbage fra sidste istid og frem til vor tid, og om hvordan centraladministrationen har forsøgt at begrænse kulsvidningen i flere omgange. Herudover besøges man nogle af kulsvierbønderne i Gribskov og får belyst mange af de historier, der går om kulsvierne. Der fortælles om Maarum Kulsvierlaugs forsøg med at svide kul ved Duemose, ligesom der gives en gennemgang af maleren Poul Bille-Holst's og forfatteren Georg Nordkilds fremstillinger af kulsvierne.

I KULSVIERLANDET er den nyeste viden på området samlet, og artiklerne er skrevet af forfattere, der er fagfolk inden for deres områder. Det har været et af bogens mål "at få belyst kulsvierne fra så mange forskellige indfaldsvinkler som muligt i et bredt tværfagligt samarbejde", og det må man nok sige er lykkedes.

Det er første gang, der er udsendt en så omfattende og lædig bog om kulsvierne, og den har længe været savnet.

SOGNEREPRESENTANTER

RAMLØSE:	Fru Bertha Nielsen	02 11 20 63
	Skorstensfejermester Jørgen Bredgaard	02 11 23 86
LAUGØ:	Skoleklubleder Arne Sørensen	02 29 66 18
VEJBY:	Lærer Kirsten Jørgensen	02 30 64 93
ANNISSE:	Fhv. vejmand Knud Hald Petersen	02 28 63 59
	Sparekasseass. Inger Larsen	02 29 57 44
HUSEBY:	Fru Sigrid Nielsen	02 11 22 05
TISVILDE:	Tømrer Børge Jensen	02 30 73 16
	Smed Verner Christiansen	02 30 81 82
MÅRUM:	Gårdejer Svend A. Svendsen	02 29 63 97
EJLSTRUP:	Fru Inger Larsen	02 29 44 46
KAGERUP:	Fru Henny Christensen	02 29 56 67
	Fru Erna Holm-Larsen	02 29 46 10
HELSINGE:	Fhv. depotejer Hans Mortensen	02 29 42 65
	Ungdomsskoleinspektør Verner Bak Madsen	02 29 46 53
	Installatør Bent Storgaard	02 29 46 83
	Fru Inger Troelsen	02 29 62 80
	Landpostbud Jens Aage Nielsen	02 29 46 32
	Fru Bente Jacobsen	02 29 41 10
	Kontorass. Bente Friedrichsen	02 29 47 29
SLETTELTE:	Gårdejer Villy Larsen	02 29 46 54
VALBY:	Gårdejer Lise Nielsen	02 29 60 09
	Fru Elna J. Strandsbjerg	02 29 60 61
TISVILDELEJE:	Fru Gurli Spiegelhauer	02 30 82 34
HESSEMOSE:	Malerformand Holger B. Moberg	02 29 67 46

LOKALHISTORISKE AKTIVITETER

Lørdag 23. januar
kl. 19.00
Højbjerg Forsamlingshus

Årets dilettant

Der opføres
"Den farende Svend"
(arkivet)

Billetter på tlf. 02 29 79 00
og 02 29 41 10 (Knud Jacobsen)

Tirsdag 23. februar
SDS-Helsinge

Sognerepræsentantskabsmøde

Årsmøde

Særskilt program udsendes til
foreningens medlemmer.

Lørdag 12. marts
kl. 9-16
Amtscentralen,
Hillerød

LAFAs-kursus:

"Hvad gamle kort kan fortælle".

Begrænset deltagerantal.

Mandag 14. marts
kl. 18.00
Arkivet

Fællesmøde for tillidsmænd og
-kvinder for arkiverne i Helsinge
og Græsted.

Onsdag 18. maj

Forårsudflugt til Hamtermøllen.